

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.)

po rozpoznaniu dnia 7 listopada 2013 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa R. G.

przeciwko L. S. C. de S. y (...) SA z siedzibą w M. (Królestwo (...))

o zapłatę

na skutek zażalenia powoda

na postanowienie Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 19 września 2013 r.

sygn. akt I C 355/13

oddala zażalenie.

Jan Futro

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu wskazał, że na podstawie przedłożonych przez powoda dokumentów należy uznać, iż powód jest w stanie uiścić ponieść koszty postępowania. W 2010 r. powód osiągnął dochód w wysokości 100 000 zł. w 2011 r. – 120 000 zł a w roku 2013 ok. 36 000 zł. Powód nie przedłożył też całej żądanej historii rachunku bankowego. Dostępna Sądowi historia pozwala na przyjęcie, że stan konta i dokonywane na nim operacje przekraczają deklarowane w oświadczeniu majątkowym dochody. Wskazując na konkretne kwoty stwierdził, że od początku roku na wskazane konto wpłynęła od początku roku kwota ok. 70 000 zł. Powód posiada też konto w innym banku, którego nie wskazał Sądowi.

Na postanowienie to zażalenie wniósł powód, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powód nie wykazał, iż jego z uwagi na jego możliwości majątkowe i sytuację rodzinną nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie. Zarzucił też naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz art. 45 ust. 1 w zw. z art. 31 ust 3 Konstytucji RP w drodze ich niezastosowania i w efekcie przyjęcie, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest jedynie „prawem ubogich”.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i zwolnienie powoda od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu wskazał, że nie sposób zgodzić się ze stanowiskiem, iż historia z rachunku bankowego powoda wskazuje na znacznie lepszą sytuację finansową powoda, aniżeli wskazana we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. Wyliczone przez Sąd I instancji w postanowieniu kwoty, przedstawiają wartość brutto. Wobec powyższego powód przedkłada wydruk z komputerowej księgi. W świetle treści księgi średnia, miesięczna wartość netto dochodów powoda za okres obejmujący wydruk z rachunku bankowego wynosi 2 168,37 zł. Co więcej zauważyć należy, iż za okres

od lipca do grudnia 2012 r. działalność gospodarcza powoda przyniosła stratę w wysokości 13 783,87 zł. Drastyczne obniżenie dochodów obrazuje pośrednio także PIT za rok 2012 w porównaniu do poprzednich zeznań podatkowych. Istnienie odrębnego rachunku bankowego wynika z zaciągnięcia kredytu celem dalszego prowadzenia działalności gospodarczej. Podkreślił, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych uzasadniają nadto: szczególny charakter przedmiotowej sprawy, w której powód dochodzi zadośćuczynienia za krzywdę, wysoka opłata sądowa od pozwu, konieczność przeprowadzenia opinii biegłych i związany z tym upływ czasu, które to czynniki powodują, iż potencjalne koszty sądowe znacząco przekraczają możliwości majątkowe powoda.

Niezależnie od powyższego podnieść należy, że instytucja zwolnienia od kosztów sądowych jest traktowana przez Sąd wyłącznie jako „prawo ubogich”, co mając na uwadze fakt ratyfikacji przez Polskę Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, pozostaje w sprzeczności z obowiązującym prawem.

Z treści art. 6 ust 1 w/w Konwencji wynika, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym. Doniosłość prawną tego uprawnienia potwierdza implementowanie go do Konstytucji RP, która w art. 45 ust. 1 statuuje prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się niezasadne.

Obecnie powód zobowiązany jest do poniesienia kosztów sądowych w wysokości 7 500 zł (opłata od pozwu).

Powód prowadzi działalność gospodarczą. Oceniając stan wskazanego rachunku bankowego stwierdzić można, że jego wysokość i dokonywane wpłaty z reguły przekraczały kwotę jaką powód winien obecnie uiścić. Okoliczność, że są to kwoty brutto jest niemożliwa do zweryfikowania w sytuacji gdy powód przedkłada podsumowania księgi rozchodów i przychodów w których główną pozycją wydatków są „pozostałe wydatki. Stratę w drugim półroczu 2012 r. sam powód tłumaczy faktem, że na skutek wypadku nie prowadził działalności gospodarczej (oświadczenie z 9 września 2013 r.).

Powód nie kwestionuje też faktu, że nie przedstawił całości żądanej informacji oraz że zataił istnienie drugiego rachunku bankowego. Na marginesie zauważyć należy też, że powód w swoich wydatkach wskazał jedynie kredyt mieszkaniowy.

Zwolnienie od kosztów sądowych osoby fizycznej będącej właścicielem przedsiębiorstwa reguluje art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2010 r. nr 90 poz.594 ze zm. dalej: ustawa). Zgodnie z tym przepisem, zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, która złożyła oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Oświadczenie majątkowe stanowi wskazany przez ustawodawcę środek dowodowy, za pomocą, którego ma zostać wykazana zasadność wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 2 października 1998 r., III CZP 34/98, Prok. i Pr. 1999/3/38). Oświadczenie powoda Sąd Okręgowy słusznie uznał za niewiarygodne a wskazanych w nim sprzeczności powód nie wyjaśnił.

Zauważyć też należy, że zgodnie z wolą ustawodawcy koszty sądowe wyprzedzają jedynie koszty utrzymania koniecznego dla strony i jej rodziny. W tej sytuacji badaniu i ocenie w trybie art. 233 § 1 k.p.c. podlega wyłącznie okoliczność, czy osoba ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych jest w stanie zapłacić koszty sądowe bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny. Wszelkie inne okoliczności nie mają dla rozstrzygnięcia znaczenia.

Nie ma też żadnych podstaw do przyjmowania, że w przypadku przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną należy badać kwestię ewentualnego uszczerbku dla prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa w takim zakresie, w jakim koniecznym jest zachowanie dóbr niezbędnych do jego prowadzenia tym bardziej, że jak wynika z treści art. 103 ustawy

od kosztów sądowych w przypadku przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą, jako osoby prawne, nie ma w ogóle żadnych preferencji.

Nie zachodzi też naruszenie art. 45 Konstytucji R.P., czy też art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284).

W szeregu sprawach w tym m.in. w sprawie K. v. (...) Europejski Trybunał Praw Człowieka w decyzji z dnia 9 września 1998 r. (...) (LEX nr 41077:) stwierdził, że prawo dostępu do sądu, chronione przez art. 6 ust. 1 Konwencji, może być przedmiotem ograniczenia w formie regulacji przez Państwo, które w tym zakresie posiada pewien margines uznaniowości.

Także w wyroku Trybunału z 26 lipca 2005 r. wydanym w sprawie P. i (...) v. Polska nr (...) (LEX nr 154903) wskazano, że wymóg wnoszenia opłat sądowych w sądach cywilnych w związku z powództwami lub odwołaniami przedstawianymi do rozstrzygnięcia nie może być uznany jako ograniczenie prawa dostępu do sądu, które jest sprzeczne per se z art. 6 ust. 1 Konwencji.

W sprawie natomiast K. v. Polska w wyroku z tej samej daty stwierdził, że wysokość opłat sądowych oceniona w świetle konkretnych okoliczności danej sprawy, włącznie z możliwością ich uiszczenia przez skarżącego, oraz etap postępowania, na którym ograniczenie to zostało nałożone, są istotnymi czynnikami przy rozstrzyganiu o tym, czy osoba mogła korzystać z prawa dostępu do sądu i jej sprawa została rozpatrzona przez sąd(nr (...) - LEX nr 154893).

Jak wskazano wyżej powód nie wykazał, że jego sytuacja majątkowa uniemożliwia mu dostęp do sądu z uwagi na brak środków na opłacenie opłaty od pozwu.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w postanowieniu.

Jan Futro